

۱۲ فرهنگ ادبیات و هنر

تا نمایشگاه

قطر، مهمان نمایشگاه کتاب

مهم‌ترین رویداد فرهنگی هنری در هفته پیش‌رو برگزاری سی‌وسومین نمایشگاه کتاب تهران خواهد بود که بعد از دو سال برگزاری به شیوه مجازی به‌دلیل شیوع کرونا، از ۲۱ اردیبهشت به‌صورت حضوری در مصلاای امام خمینی (ره) تهران برگزار می‌شود و همزمان شکل مجازی آن نیز در سامانه ketab.ir کتاب برپاست.

تاکنون مهم‌ترین خبر رسیده از نمایشگاه کتاب تهران، این است که قطر مهمان ویژه سی‌وسومین دوره خواهد بود. یاسر احمدوند، رئیس سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با اعلام این خبر به رسانه‌ها گفت: ارزیابی‌ها برای انتخاب کشور مهمان ویژه نمایشگاه کتاب به‌طور مشخص و ویژه‌ای صورت گرفته است. قطر به‌دلیل وجود اشتراکات فرهنگی و دینی و از طرفی شباهت ادبی به حوزه نشر جزو اولویت‌های انتخاب مهمان ویژه نمایشگاه امسال بود.

رئیس سی‌وسومین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران این‌را هم اضافه کرده‌که وزیر فرهنگ قطر، رئیس نمایشگاه کتاب دوحه و جمعی از نویسندگان شاخص و ناشران مطرح کشور قطر در ایران حضور خواهند یافت و جلسات تبادل‌نظر و همفکری میان نویسندگان و ناشران ایرانی و قطری برگزار خواهد شد. اولین سابقه حضور مهمان ویژه در بیست‌وهفتمین دوره نمایشگاه کتاب در سال ۱۳۹۳ با به حضور کشور افغانستان بایمی‌کرد و در سال‌های بعد کشورهای عمان، روسیه، ایتالیا، صربستان و چین مهمانان ویژه نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بودند. ذکر این نکته هم‌خالی از لطف نیست که قطر در پانزیر سال جاری میزبان مسابقات فوتبال جام جهانی است و از همین‌رو، نهاد‌های مختلف تسهیلات ویژه‌ای را برای استفاده از این رویداد در نظر گرفته‌اند. یکی از مهم‌ترین اقدامات موافقت وزارت خارجه با لغوویزای ایران از مبدا کشور قطر همزمان با جام جهانی ۲۰۲۲ است.

سال‌شمار

زندگی استاد مهرداد اوستا

اوستا افشارمست چپا اثر دکتر استادشهپور، موزه اسرائیلی وایمن چپ

همنفس با شعر تا آخرین لحظه

امروز سالگرد درگذشت مهرداد اوستاست

فاطمه فاروقی شاعر و پژوهشگر

شاعران در زندگی و تجربه زیستی خود معمولاً به دو دسته تقسیم می‌شوند: یک دسته شاعرانی هستند که زندگی‌شان از شعرشان جداست یعنی آن‌گونه که می‌نویسند زندگی نمی‌کنند مثلاً وقتی در شعر، حرف از دل‌بستگی و عشق می‌زند صرفاً در زندگی فردی‌شان عاشق مسلک نیستند و از دوست‌داشتن مهرورزین بویی نبرده‌اند و بسیاریند شاعرانی از این دست.

دسته دوم شاعرانی که آینه شعرشان می‌شوند، همان‌گونه که می‌نویسند

همان‌گونه هم زندگی می‌کنند همان‌گونه هم حرف می‌زنند که اتفاقاً این شاعران ماندگارترند مثلاً استاد شهریار شاعری است که در شعرهایش خلاصه شده است یعنی اگر دیوان شعرش را بخوانیم شهریار در ذهن مان خلق می‌شود و به راحتی از مدل عاشق شدن‌هایش تا مدل عشق ورزیدن‌هایش به‌اومی‌رسیم.

او همان‌گونه شعر گفت که زیست، همان‌گونه عاشق شد که زیست لذا دورنگی و دورویی میان کلام و رفتار این شاعر نمی‌بینیم به‌طور مثال در غزل معروفش که حاصل ناکامی از معشوقه خویش است، می‌نویسد:

آمدی چالم به قربانت ولی حالا چرا

بی‌وفا حالا که به افتادام از پا چرا

شهریار در این غزل که برگرفته از زندگی

خودش است از معشوقه خود که می‌کند وجدایی واقعی خود را به تصویر می‌کشد که البته قصه آن را حتماً شنیده‌اید. اما همه اینها را نوشتیم که از پدر شعر انقلاب حرف بزنیم کسی که سال‌ها تهمت و ناروا را تحمل کرد اما پای دوستی و غیرتش ایستاد: زنده‌یاد مهرداد اوستا.

✎ شاعر محبوب

در طول تاریخ ادبیات فارسی، پس از مسعود سعدسلمان که بارها قربانی جنگ قدرت امرای غزنوی شد و در مجموع ۱۸ سال از عمرش را بدون کوچک‌ترین گناهی در زندان‌های سو، دهک، نای و مرنج سپری کرد و فرخی یزدی که به جرم آزادگی بارها محبوس و دهانش دوخته شد، استاد اوستا با آن‌که تنها هشت ماه زندان را در کارنامه مبارزاتی خود، آن‌هم در جریان کودتای ۲۸ مرداد سال ۳۲ به طرفداری از دکتر محمد مصدق دارد، یقیناً سومین شاعر مظلوم است، او با همه امتیازات منحصر به‌فرد ادبی و هنری‌اش، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به تقاضای رهبر انقلاب حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای به‌واسطه مودت دیرینه‌شان پاسخ مثبت داد و به یاران انقلاب پیوست و بار توانفرسای تهمت و سرزنش‌های رسانه‌های استخباری و روشنفکران داخلی و نیز رفتار آزاددهنده برخی تازه به‌دوران رسیده‌های فرهنگی را بر دبارانه به دوش کشید. استمن را در این یادداشت شاعر محبوس می‌گذاریم چون در عنوان جوانی پای غیرتش ایستاد با مصدق رفاقت کرد، زندانش را هم کشید. بعد از انقلاب البته قدرتش شناخته شد. در چند دیداری که با رهبری داشت به‌دلیل زحماتی که برای ادبیات فارسی کشیده بود

عق میدان

دیدار با سیاستن
مونه، فیلسوف و شرق‌شناس

۱۳۳۵

لقب پدر شعر انقلاب را از آن خودکرد. گرچه مهرداد اوستا چندوجه ادبی داشت اما وجه شاعری او بیشتر از دیگر وجوهش به چشم می‌آمد. او شاعری بود که در اندیشه، صلابت داشت و در کلام هم صاحب سبکی ممتاز و متمایز بود. او رادر قصیده‌سرایی، استاد عصر خویش می‌دانند و در غزل هم از نامداران روزگار خود بود و غزل مشهورش با مطلع:

وفا نکردی و کردم، خطا ندیدی و دیدم شکستی و نشکستم، بریدی و نبریدم... از مشهورترین نمونه‌های غزل امروز است که با صنایع ادبی و هنرمندی‌های شاعرانه در زبان، گره خورده است. از دیگر سوا، او را می‌توان شاعر شعرهای مدرن در مدح انمه دانست، اعتقاد به آیین‌ها و الگوهای مذهبی از ویژگی‌های شعر اوست که از شعرهای به یادگار مانده در ثای مولاعلی (ع) و حضرت محمد(ص) می‌توان به آن پی برد. شخصیت متواضع و روحیه معلمی او در طول زندگی کوتاهش باعث شده بود تا شاگردان زیادی گردش جمع شوند و از کلاس‌های درس استاد استفاده کنند. تشویق و ترغیب شاعران جوان در مسیر سرودن شعر و نقش تأثیرگذار اشعار او در قصیده امروز، از مهم‌ترین تأثیرگذاری‌های اوستا در مسیر شعر امروز است. او شاعری بود که تا آخرین لحظات زندگی به معلمی و هدایت شاعران جوان مشغول بود چنان‌که روز سه‌شنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۳۷۰، در حالی که مشغول تصحیح شعری در شورای شعر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تالار وحدت بود، دچار عارضه قلبی شد و درگذشت. مهرداد اوستا در بهشت نهرای تهران، مقبره مشاهیر فرهنگ، ادب و هنر در کنار مجتبی مینوی و مشایخ فریدنی (حجره ۹۵۳) به خاک سپرده شد.

درگذشت درروز
۱۷ اردیبهشت در شورای شعر وزارت ارشاد

۱۳۷۰

دیدار با برتراند راسل، فیلسوف نامدار

۱۳۴۶

انتشار نخستین مجموعه شعر با عنوان از کاروان رفته

✎ شاعر محبوب

جشن بلاتکلیف تئاتری‌ها

برگزاری هفدهمین مراسم «شب بازیگر» با ریاست ایرج راه، بازیگر و کارگردان پیشکسوت در حالی به روز پایانی خود رسید که بسیاری از هنرمندان تئاتر به‌خصوص آن دسته که در این مراسم حضور دارند، بیش از هر زمانی به جنب‌وجوش و تکیاو افتاده‌اند. هیات‌مدیره انجمن صنفی بازیگران تئاتر اعلام کرد: «پس از وقفه‌ای ناگزیر و دوساله که در برگزاری مراسم سالانه جشن بازیگران تئاتر پیش آمد، ۲۴ اردیبهشت گرد هم می‌آییم تا در مراسمی دیرپا، به احترام بازیگر، شادباش دیدار دوباره و یاد دوستان آسمانی را بجا آوریم.» این انجمن هفدهمین مراسم شب بازیگر را با دبیری شهره سلطانی، برگزار می‌کند. مراسم شب بازیگر، از مهم‌ترین رویدادهای تئاتر کشور است که تاکنون ۱۶ دوره از عمر آن می‌گذرد. این رویداد همیشه و تقریباً در تمام سال‌ها حواشی تئاتری خاص خودش را داشته اما شروع این حاشیه‌ها معمولاً از آغاز رسمی آن است. امسال هم مانند همه سال‌ها، پیش از آن‌که این رویداد برگزار شود، برخی به دبیری شهره سلطانی خرده گرفتند که او تجربه کافی برای امور اجرایی ندارد.

گفتنی است سلطانی از سال ۱۳۶۶ شروع به بازی کرد و در کنار سال‌ها بازیگری در تئاتر سینما و تلویزیون، نوازنده تخصصی ساز سنسور و پیانو نیز هست. هرچند به دلیل واکنسیناسیون انجام‌شده و رعایت حداکثری شیوه‌نامه‌های بهداشتی، موتور هنرهای نمایشی به‌راه افتاده و مراسم شب بازیگر و گردهمایی بزرگ خانواده بازیگران تئاتر هم پس از وقفه‌ای دوساله برگزار می‌شود اما جالب است بدانید که هنوز محل برپایی به‌طور رسمی اعلام نشده است و البته هنوز

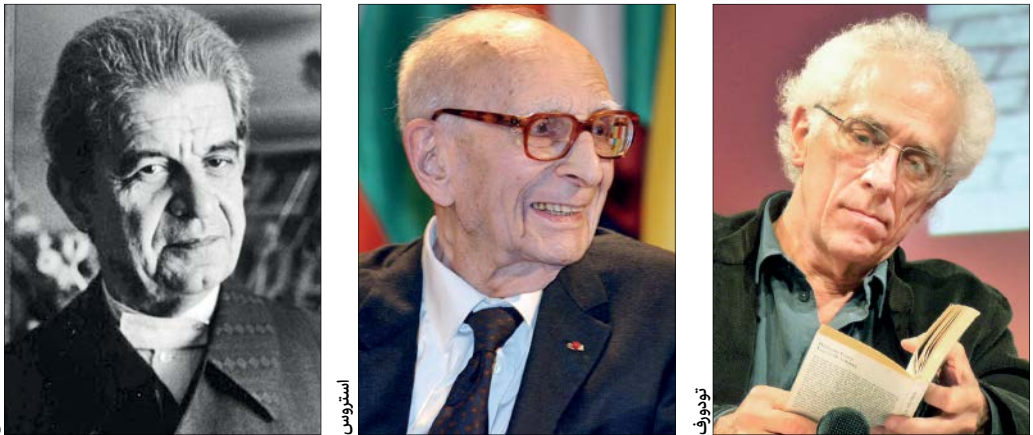
مشخص نیست با توجه به تعداد نمایش‌هایی که در این مدت با تعطیلی‌های مداوم سالن‌های تئاتری اجرا شده، آیین‌نامه جشن تغییری داشته یا خیر و اساساً داوری به چه شکل انجام می‌شود.

✎ انتخابات تئاتری‌ها

از سوی دیگر، انتخابات هیأت‌مدیره مرکزی خانه تئاتر هم قرار است امروز در سالن افراسیابی مجموعه شهید شیرودی برگزار شود. بر این اساس با تمام شدن زمان ثبت‌نام برای نامزدی در انتخابات، فهرست کاندیداهای هیأت‌مدیره و بازرسی در سایت خانه تئاتر اعلام شده است. برای هیات‌مدیره نام ۳ نفر ازجمله ایرج راد (انجمن بازیگران)، شهره سلطانی (انجمن بازیگران)، ژاله کاظمی (انجمن نمایشگران خیابانی)، سیدکاظم هزیرآزاد (انجمن بازیگران)، اصغر همت (انجمن بازیگران) و رضا صالحی (انجمن گریم و ماسک) اعلام شده است.

و به‌وسیله هایدر، استروس، پیازه، تودوروف، لکان، دریدا و... بدل شده است که هریک در روند تغییرات نگرشی به پدیده‌های ضد خود نیز بدل گشته‌اند و ساختارگرایی در مدرنیسم و ساختارزدایی در پسامدرنیسم پیامدهای دامامه دار این تحولند. رابطه این کلمات با فرم form (صورت، ساخت، پدید آوردن) در میان ما، بیش از پیش کژ فهمی‌آور شده است. مسلماً چه ساختارگرایی و چه فرمالیسم یا نو فرمالیسم، مبنایش نگرش مادی به ساختارها از یک سنک تا جامعه انسانی تا روان آدمی تا یک فیلم یا یک نقاشی است. این رادر متن مدرنیته از یاد نبریم. بی‌تردید ورود این مفاهیم به درون جهان بینی اسلامی، بدون تفکر و تفقه بر اساس مبانی هستی‌شناسی قرآنی/ عترتی و درک اجتهادی با مبانی صحیح از مصداق‌های النقطا رابع در جهان معاصر و در ایران و فرمیرسم ایرانی است و در موضوع تغییر ساختار جامعه ما بسی نقش ایفا کرده و تشویش و بحران آفریده است، چه در نظام اقتصادی و بلیشوی پولی و بانکی و تولید و چه در نظام سیاسی و انتخابات کاریکاتور مدل آمریکایی و چه در قلمرو فرهنگ و رسانه و سینما. چرا؟ چون اولا صورت در هستی‌شناسی اسمایی/ قرآنی حتی معنایی متفاوت با تعبیر یونانی دارد. چه رسد با معنای مدرن. متفاوتی‌زیک یونانی در تأکید به صورت، هر چند غرض اشاره به ماهیت را در معنا قصد می‌کند اما با معنای قرآنی صورت‌گری و چه شی‌که ماهیت در آن معنای ظاهر/ باطن و مزوج دارد و هستی نه جهان فیزیکی و متفاوتی‌زیک بلکه به قالب بیرون و شهاده و درون و غیب و ظاهر/ باطن پدیدار شده، متفاوت از تعریف فلسفی و یونانی آن است و دامنه این تمایز به معنای ساختار هم با همین هویت تجلی الهی در برون شد هر شی‌ از ذات باری می‌کشد که به اسم صورت بخشی و خلقت مشهور است. ثانیاً ساختار و بنا با همین وجه شکل/ معنا و ظاهر/ باطن هیات فرم اشیا و صورت‌بندی هر متفاوت از تکان‌نات و عالم غیب و فرد داخلی آن، مدام تا جامعه انسانی است و اتفاقاً اصلاً به معنی وجه هیلویی و ساخت صرفاً هندسی و مادی و گسسته از معنا و هستی شکلی و طرفی یک پدیده نیست، بلکه ماهیت و معنای اصلی آن است. در این معنا مانند تعبیر قرآنی، ساختار هر موجود ظرفی نیست که هر معنا و محتوایی در آن بنوا ریخت و هر ساختار

رابطه زبان و تغییر بنیادین فهم نادرست واژگانی چون ساختار و فرم چه مصائبی را دامن زده است؟

اندیشه‌های لاکان، استروس و تودورف بر مصرف ساختارگرایی تأثیر زیادی برجای گذاشته است

یک ساختار در استراکچر قوی‌تر است و جدایی‌ناپذیری کارکرد معنوی ساختار و جنبه پیکره‌بندی و ماهوی در این کلمه بیشتر مورد توجه است. در کانسترکشن ترکیب و عمل معاتر و بناکردن و ساختن بار قوی‌تری دارد. این دو کلمه به مبنای یک جریان فکری مدرن در فلسفه و دانش، به‌ویژه در علوم انسانی مثل روان‌شناسی و انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی و در هنر و نقد هنر و در معماری

درک ریشه‌ای این اصطلاحات، دردسرها و آشفتگی‌های زبانی/ فکری زیادی ایجاد کرده، این دو کلمه که چون انبوهی از مفاهیم کلیدی، گمراه‌کننده تواند بود structure و construction است. پیشوند con بر سر struction کلمه‌نویی ایجاد کرده است و جنبه ترکیب و بر ساختن و وجه ساختن و بناکردن ساختار را مورد تأکید قرار داده درحالی‌که وجه دربردارندگی معنا و اهداف

بفهمیم و دچار التقاط زبانی و فرهنگی و در نتیجه گمگشتگی در تعیین مسیر نشویم.

✎ کج فهمی و گمراهی دامنه‌دار

توجه کنید دو کلمه‌ای که از زبان انگلیسی و فرانسه بی‌توجه به ریشه لاتینی‌شان وارد زبان فارسی و ترجمه شده و بر سر زبان‌ها افتاده است و بی‌توجه به زمینه نگرشی و جهان‌نگری‌شان استفاده می‌شود و فقدان حتمی است. و هر مدعی تغییر و رشد در متن معرفت اسلامی باید این معارف و فرهنگ را در کنش خود لحاظ کند. ازجمله جمهوری اسلامی در اداره ایران و پیشنهاد به جهان اسلام جهت راهی‌ای از ساختار استخباری و تغییر سلطه‌کفر و ظلم جهانی بر جامعه مسلمانان باید این نگاه را مبنای حرکت آگاهانه‌اش قرار دهد. پنداره‌ای سطحی و وهمی از ساختار و معنای ساختار پیرامونی به اغتشاش و التقاط و کم‌شدن معنای الهی ساختار و مفهوم درست راه تغییر ساختار، از ساختار ظلمانی سرکش و کافرانه به ساختار نواری ربوبی، دامن زده است.

با جست‌وجوی درست‌تطور باید واژه تا امروز باید مشخص کنیم، وقتی درواکاوی راه درست تحول پایان دادن به خرده‌کاری‌های بی‌ثمر از ضرورت تغییر ساختار، سخن می‌گوییم چه مقصود مشخصی داریم؟ چه چیز را می‌خواهیم تغییر دهیم و چه چیز را جایگزین کنیم؟ ما باید تمایز این مفاهیم رابچ در بستر زبان مدرن را با معنای الهی‌اش

زبان، بیانگر خواست تحول در خود، نگاه و معنای ما را نهان دارد. بدیهی است راهی که برای تغییر پیشنهاد می‌شود متعدد است.

شاعر و پژوهشگر میراحسان

خدمت‌گزار نظام جهانی سلطه راهی، فرم‌میت‌های غرب‌گرا و شرق‌گرا، مدرن‌ها و متحجرها راهی و باورمندان به اسلام و عقل الهی و هدایت قرآن و پیشوایان معصوم (ع)، راهی متفاوت و بلکه متضاد را پیشنهاد می‌کنند. راه پیشنهادی آنان، راه امام (ره) و انقلاب اسلامی یعنی راه انتظار و عمل منتظران، راه جهاد علیه نفس سوء و شیاطین جنی و انسی، راه تلاش برای کسب استقلال و آزادی از سلطه کفر جهانی و بی‌نیازی از نظام قدرت سلطه‌گر و ظلمانی مدرن، راه عبودیت پروردگار یکتا، راه عدالت و نفی ربوبیت بت مدرنیته و سرمایه‌داری جهانی و طواغیب مستکبر غرب و شرق است، تأکید راه امام توحید و ولایت و همین راه هدایت قرآن و خاندان وحی و معدن علم و رسالت، راه خشنودی خدا، یعنی راه تبعیت هر دم در زندگی فردی و اجتماعی از خلیفه‌ی... در زمین و پیشوای عدل موعود (عج) است که غایب از نظرها سر رشته امور را به دست دارد. این عماره و سنگ‌بنای فرهنگ‌گش و تحول‌ناپه باورها و به زبان انقلاب اسلامی است که ۳۰ سال به وسیله لیبرالیسم و راه کژمژش تلاش شد علیه راهنمایی ولی فقیه، تحریف و به فراموشی سپرده‌شود. راه تغییر مدرن، زبان خود را دارد و راه تحول الهی برای جامعه‌ای سالم و مستقل و آزاد از سیطره قدرت فرعونی و استخباری عصر، راهی عدالتخواه و پیشرو در آبادانی همه‌سویه اقتصادی و سیاسی و فرهنگی هم زبان خود را دارد که ما را به سوی معنا و هدف روشن تقرب به... و بندگی و انجام تکالیف در کنش اجتماعی هدایت می‌کند.

✎ تمایز مفاهیم رادر باایم

اکنون برای ما فهم و بسط گفتمان تحول ساختاری و نفی ساختار پیرامونی در عرصه‌ها و درک معنای تغییر ساختار در قلمرو نهادهای اجتماعی ازجمله نهاد فرهنگ و هنر از منظر امام و جانشین صدیق او حیاتی است. باید پرسید واقعا معنای مشخص تغییر ساختار پیرامونی چیست؟ ما باید نخست روشنگری را